

Літературна критика

Віктор Палинський

“МІЙ ЛЬВІВ – ЦЕ МІСТО ПОЕЗІЇ...”

1.

...Мене ніколи не подивовувало те, як до фанатизму наполегливо, упродовж багатьох років Олександр Гордон пише вірші про Свій Львів, про Свою Любов, про Своє Кохання, синтезуючи надчуттєві поняття в єдине осердя. Просто знаю його не рік-два і спостерігаю, як непроминальне бентежне залюбування Містом, що стало його душею, виокремило в поетові спонтанну здібність проникати в поетичні поля “латентного Леополіса”, не втрачаючи дитинного зачарування “тишею почуттів”, що “не конче потребує навіть слів”. Зрештою, слів, знаю, потребує все та завше! Але це, власне, мають бути ті слова, що, знову ж таки, сповнені вищих енергій поетичних полів. (Ось так усе, на позір, просто! ...Але – не запросто: ото сидиш собі й дослухаєшся, і без поспіху занотовуєш, аби згодом розтиражувати через поліграфічний друк справжню поезію! Ні! Це – безконечне блукання снами нічного міста, споглядання себе серед дивних сріблястих істот із місячного саява; вишукування когось серед порожніх засніжених і вихолоджених далеких міст, що чимось подібні до Левого Міста, одначе водночас містично виокремлених у своїй іншості; намацування тремткої межі між Своєю Природою і Природою Сягнень; навіть – і несподівані, невиразні та безпорадні вранішні рядки поруйнованих ілюзій...).

2.

Ти – місто поезії.
Щоразу прагну жити...
...Жити в садах твоїх почуттів,
Засинати у затишку твоїх
Золотих долонь.
І більше нічого мені
Не треба.
...Окрім щонаочі чути твою любов.

Така самовідданість не сформується й упродовж усього життя; із нею – народжуються... І хочеться постійно жити в цьому середовищі Любові, грітися перед затишним коминком її блаженного невичерпного тепла в такі довгі та вологі темноосінні ночі...

І тут хтось закине О.Гордонові, що він – ідеаліст невиправний, що інфантилізм його безнадійно-безконечний... І, переконаний, зробить йому гарний творчий комплімент як істинному Служителю Муз. Автор, що уникає простацької суєти, обридливо затертих нещирих словоформ, скрадаючись путівцем, як першовідкривач – навмання, хоча й прониклива поетична інтуїція не полишає його ні на мить, воістинно заслуговує на звання Полювальника за Справжнім.

3.

...Чомусь мені забаглося, аби читач, лише примандрувавши саме в цей розділ, дізнався, про яку саме книжку поезії О. Гордона йдеться. Отож – “Перстень кохання” (Львів, 2009. – 56 с., художник Ірина Токарська, редактор Федір Шпитко). Утамувавши й цю інформаційну потребу, ідемо далі, прислухаючись до себе.

...Трапляються у книжці й такі собі чарівливі іскорки. Не претендуючи на якісь поезомегаметафоричні відкриття, вони дивовижно точно із летючою пастельною сентиментальністю передають раптові напрочуд просвітлені настрої ліричного героя, уписавши їх у досконало щирі картинки:

Мої вірші про тебе
Ще такі маленькі,
Що бояться перельоту
Зі Львова до Кракова.
У мене є Батьківщина –
Чиста, як пам'ять.

Ніколи не обмовлю
Її тиші.
Сховай мене в своєму серці.
Хочу залишитися там назавше.
Бо серце твоє – небо
Для моїх віршів.

Найрадше, поезії ці не потребують ще якихось додаткових інтерпретацій. Напевне, що так...

4.

“Тишею” на лексичному рівні О. Гордон таки зловживає: адже в українського лексикону, насправді, безмежні можливості. Хтось би, напевне, сказав – і космічні. І з цього письменникові слід користатися щоразу та сповна, навіть здійснюючи проходи різною тишею буття. Утім не лише в лексиці тут справа, а – в поезії передусім! Яка трансформує тишу й сама талановито перетворюється в ній. Не хапаючись за якісь конкретні побутово-логічні поняття, не долучаючись до банальних підручних символів, вона дивним чином виявляється унікальними образами в текстах. Про це все необхідно пам'ятати й самому авторові книжки “Перстень кохання” – аби тішився життям у поезії!

А ще О. Гордон береться поезією “оплачувати вічність”, називаючи вірші “податком з почуттів”, що сплачуються в “казначейство тиші”. Вбачаю певний ризик у такому образно-термінологічному модерні, спонуканому звичайною простою доцільністю прагматичних буднів. Хоча певних спроб видобування “на гора” оригінальної метафори тут теж не помітити не можливо. До того ж автор – аж ніяк не отой “шліфувальник форм”, що їх, трапляється, у такий спосіб доводять мало не до стану розпаду на догоду витонченості, бо насамкінець усе може просто “втєкти” крізь пальці та безслідно просочитися в пісок. Зрозуміло – перебір! Тож нерідко оті “гордонівські” кострубатості (саме вони!) й надають нам можливості торкнутися метафори не шліфованої, ...а живої! Маємо по-справжньому незгааний час поезії... І це саме те, що треба.

5.

Думаю, книжка О. Гордона “Перстень кохання” таки прилаштується в чималенькому, але добре збитому поетичному доробку співців Львова та кохання. Безперечно, поет експериментує (трапляється, місцями збивається на манівці). Без сумніву, намагається вибудувати свої контраверсії поетичного діалогу, витворити власну територію порятунку від бездуховності та зневіри, нікчемної занедбаності почуттів, тупої цинічної брехні сучасних вождів. У цьому – він весь: шукати та знаходити саме в текстах можливостей бути вільним, кращим, розкутішим, талановитішим, гармонійнішим. Подекуди йому це добре вдається, і тоді його слово сприймає читач. І починає чути поезію Олександра Гордона...

Ніч. Тиша серця. Повінь почуття...
Твоїє ніжності палкі тенета,
Думки твої, неначе подих неба,
Бентежать таїну серцебиття.
Ця тиша істини... Це каяття...
Гаряче дихання у сні планети.
Світ зависає в таємничих нетрях,
Переплітається з передчуттям.
Ти – завше рідна... Ти – близька й далека...

Ти – повинь, тиша, радість, сонце, спека!
Заховано у строфи майбуття
Осінній сум самотнього сонета...
І мерехтіння віртуального життя
У чорно-білих нетрях Інтернету.

Отримано 2 листопада 2011 р.

м. Львів

Богдан Смоляк

МАЙСТЕР-КЛАС ПИСЬМЕННИКА В ДЕМИДОВІ: ПОГЛЯД НА НОВУ ПРОЗУ В. ПАЛИНСЬКОГО

Він успішно творить свою літературу вже впродовж багатьох років. Письменник дедалі глибше входить у прозовий пласт (хоч і його п'ять поетичних книжок стали новим словом у сучасній українській літературі!). Перо, що його деякі прозаїки, либонь, не випускають із рук навіть у сні, для нього – необхідна частина його саме творчо-комфортної ситуації. (Наголошую на другій половині передостаннього слова, бо, попри дуже різні стимули до творчості, внутрішній комфорт, душевний спокій, налаштованість на дружнє спілкування зі словом – запорука народження доброї літературної речі). Він демонструє й тут талановите вживання в образ головного персонажа своїх оповідань і повістей. Спосіб – щодо витворення вигідної творчої ситуації – найменш витратний і вельми ефективний для здібного письменника. Його стиль – бути.

У “Деяких зимових днях...” (“Сполом”. – Львів, 2008. – 247 с.), новій книжці Віктора Палинського, це має переважно такий вигляд (беру за основу новелу, яка дала назву збірці). Оповідач й учасник більшості подій десь у напівзабутому куточку Галичини вмощується у старовинному, але доволі зручному фотелі й... Правду сказати, привабливо. Привабливо й письменникам, і, поготів, читачам. А далі:

...Сад і поля засипав сніг. І так ретельно, що химерно переінакшив усю усюдність. Біло вихолодив простір. Заокруглив різкопрояви суворих ліній. Прибрав зайві задержуватості.

Засніжена, випростана вежа виглядала чи то як окличного знака засторога, чи то як сторожа в екзотичній пухнастій шапці. І було в цьому щось незвідси.

...Час до часу пролітали окремі велетенські, витворені з винятковою вигадкою сніжинки. Вони, здавалося, летіли догори й наздоганяли одна одну вздовж лінії горизонту. Щось втаємничено нашіптували, боязко поглядаючи в мій бік. Неквапом десь зникали, вступаючи місце новим прибульцям з низького пожмаканого неба.

...А наступного дня падав такий густий сніг, що мій простір стиснувся до розмірів самої вежі.

...У день мого від'їзду з Демидова вкотре сніжило. Свинцева заволока хмар усією вагою прагла притиснути до землі. А горизонт потопав у сірості.

Власне, так, важить насамперед настрої, майстерно витворений позаінформаційним ресурсом добротного художнього слова, буцімто живцем перенесений із весни-літа-осені-зими. І тривання будня. Саме він надихає письменника. Робить тим Палинським, якого читають і молодь, і середнє покоління, і люди, виповнені багатим життєвим досвідом, знаходячи несподівані сюжети, цікаві неординарні персонажі, атмосферу загадки та містики. Саме ними наснажується читач. Усе інше: сюжетні колізії, докладності характерів та долі тих чи тих персонажів – то своєрідні наповнювачі лакун безнастрєвості, що також властиві буттю. Переймаючись процесом творчості,